

Zaštita bilja i agrotehničke aktivnosti u voćnjaku u listopadu

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 08.10.2025 *Брой:* 10/2025

Očekuje se da će listopad imati temperature oko klimatske norme i količine oborina blizu prosjeka. Prosječne mjesečne temperature u listopadu očekuju se višima od uobičajene norme, koja za nizine iznosi između 20 i 23 °C, za visoravni – između 13 i 17 °C, a za planine – između 3 i 8 °C. Najviša temperatura tijekom mjeseca doseći će do 28-30 °C, a najniša bit će oko 3-5 °C i to pred kraj mjeseca. Također će biti uvjeta za snježne padaline, ali u planinama. Mjesečna količina oborina bit će između 30 i 50 l/m² za veći dio zemlje, u jugoistočnim regijama — između 50 i 60 l/m², a u planinama — od 60 do 70 l/m².

Tijekom prvih deset dana listopada, agrometeorološke uvjete odredit će nestabilno vrijeme i prosječne dnevne temperature oko i ispod klimatskih normi. Tijekom tog razdoblja predviđaju se oborine gospodarskog značaja,

koje poboljšavaju stanje gornjih slojeva tla i uvjete za provođenje sezonskih obrada tla. Većinu dana u drugom i trećem desetljeću, agrometeorološke uvjete odredit će relativno suho vrijeme i temperature blizu uobičajenih.

U listopadu, za nasade jabuka i krušaka pogođene čađavosti, poželjno je tretirati s 5%-tnom otopinom uree na početku opadanja lišća, nakon berbe plodova, kako bi se smanjila infekcija.

Za koštuničave vrste, nakon masovnog opadanja lišća, preporuča se prskanje s 2%-tnom otopinom Bordeauxske smjese protiv uzročnika rupičavosti lišća, rane smeđe truleži i kovrčavosti lišća breskve.

Agrotehničke aktivnosti

U rasadnicima voćaka

Vodi se računa o očuvanju klijavosti stratificiranog sjemena koštuničavog voća. Započinje priprema za vađenje podloga iz sjemenskih gredica i dvogodišnjih stabala iz rasadnika. Podloge iz sjemenskih gredica i cijepljeno voće vađe se nakon što završe vegetaciju – u drugoj polovici listopada i studenom.

Biljke ne bi smjele imati lišće. Ako lišće nije opalo, za tu svrhu koristi se 0,1-0,2% kalcijev klorid. Navodnjavanje olakšava vađenje.

U nasadima voćaka

Nastavlja se berba badema i nekih plodova šljive

Berbu jesensko-zimskih sorti jabuka i krušaka treba završiti najkasnije do sredine mjeseca.

Tlo u međuredovima jednogodišnjih i mladih nasada duboko se obrađuje. Ako predsadna gnojidba fosfornim i kalijevim gnojivima nije provedena, primjenjuje se 50-60 kg superfosfata i 20-22 kg kalijevog sulfata - ili drugo fosforno i kalijevo gnojivo u istoj količini po jutru. Fosforna i kalijeva gnojiva također se duboko primjenjuju u nasadima u rodnoj dobi.

U nasadima jagode

Nastavlja se osnivanje novih nasada jagode. Sadnja sadnica treba biti završena najkasnije do sredine mjeseca. Sadnice treba pikirati, s malom količinom tla oko korijena. Nakon sadnje, zalijevati s $0,5 - 1 \text{ dm}^3$ vode po biljci.

Provodi se posljednja obrada nasada u rodnoj dobi – do dubine od 10-15 cm, uz lagalo okopavanje biljaka.

Nastavlja se vađenje i priprema sadnica za hladno skladištenje za proljetno-ljetnu sadnju.

U nasadima maline

Pripremaју se površine za osnivanje novih nasada maline. Nasadima u rodnoj dobi gnoji se s 2-3 tone stajskog gnoja, 20-30 kg superfosfata i 10-15 kg kalijevog sulfata - ili drugim fosforним i kalijevim gnojivom u istoj količini po jutru, nakon čega se gnojiva duboko zaoravaju – 20-25 cm.

Jesenska malina ulazi u vrhunac

U nasadima crnog ribiza

U slučaju suše, navodnjavaju se nasadi u rodnoj dobi i mladi nasadi. Provodi se jesenska gnojidba s 1-2 tone stajskog gnoja, 20-40 kg superfosfata i 10-15 kg kalijevog sulfata – ili drugim fosforним i kalijevim gnojivom u istoj količini po jutru. Tlo u međuredovima obrađuje se do dubine od 15-18 cm, a u blizini biljaka – do 5-6 cm.

U nasadima s drugim kulturama

Provodi se jesenska orba do dubine od 18-20 cm, što pomaže osigurati dobro zadržavanje vlage u tlu od zimskih oborina.

Nakon treće godine, nadzemni dio nasada lovora reže se na 20-25 cm od korijenskog vrata. Obrezani izdanci premještaju se u suhu, dobro prozračenu prostoriju za sušenje listova.

Započinje berba plodova kakija, nara, aktinidije (kivija).

Krajem mjeseca, ako postoji opasnost od mraza i pri relativno suhom vremenu, sve biljke lovora (lovorov list, lovor) okopavaju se plugom.

Nastavlja se berba plodova smokve.

Nastavlja se njega zelenih reznica aktinidije, crne aronije, obične pasjače i drugih položenih za ukorjenjivanje. Započinje sakupljanje sjemena kopričića za proizvodnju podloga pistacije.

Aktivnosti zaštite bilja

U nasadima voćaka

U voćke se postavljaju gnijezda i hranilice kako bi se privukle korisne ptice.

Skupljaju se zamke od valovitog kartona s gusjenicama jabučnog, šljivovog i orahovog crva i postavljaju u viseće kaveze u voćnjacima – djetlići i druge ptice uništavaju gusjenice u trakama.

Ako se ljepljiva traka postavi izravno ispod krošnje, također može uhvatiti ptice, uglavnom brzelice, koje mogu stradati. Stoga postavite ljepljive prstenove blizu donjeg dijela debla, ali ne preblizu tlu.

Na deblu svakog stabla u nasadima zaraženim mjeracima, postavlja se ljepljiva traka, na visini od 20-100 cm. Trake su izrađene od papira, širine 20 cm, s gornjim i donjim rubom povezanim. Za premazivanje se koristi sporo suhuće ljepilo. Kako bi se spriječilo kukcima da se sakriju prije nego što dođu do trake, ispućala kora od trake do površine tla se prethodno ostruže.

Izleganje moljaca malog zimskog mjerača (Operophtera brumata) događa se kasno u jesen

Mali zimski mjerač (*Operophtera brumata*) razvija jednu generaciju godišnje. Izleganje gusjenica u proljeće započinje kada se pupoljci nateču. Izleganje moljaca je kasno u jesen. Mužjaci moljaca lete u sumrak do početka zime. Ženke moljaca ne mogu letjeti i pužu uz deblo stabla, gdje ih mužjaci pronalaze i oplođuju. Prezimljavaju kao jajašca, koja polažu pojedinačno ili u malim nakupinama u pukotinama, ispod ispucale kore debla, u podnožju račvi grana ili na grančicama, u blizini pupova. Jajašca su vrlo otporna na niske temperature.

Plodovi jabuka i krušaka na mjestima rukovanja provjeravaju se na prisutnost kalifornijske i dudove štitaste uši u nezaraznim područjima.

Broje se gnijezda gusjenica američkog bijelog medvjeda kako bi se utvrdila gustoća kukca.

Američki bijeli medvjed (*Hyphantria cunea*) je polifagna vrsta koja napada više od 200 biljnih vrsta – voćke i listopadno drveće, grmlje. Gusjenice ovog štetnika najteže oštećuju dud, trešnju, orah, jabuku, šljivu, krušku, dunju. Manje često napadnuta je marelica. Kukac razvija dvije generacije godišnje, pri čemu se druga generacija